

Demszky Gábor

Láncszemek

(Napló: 1990)*

I.

Az idő rétegről rétegre rakódik, és az újabb rétegek elfedik az előzőket. Át kell hatolni rajtuk, hogy a régit, az eredetit megtaláljuk, és ha nem lennének a birtokunkban naplók és feljegyzések, akkor az emberi emlékezet korlátai miatt óhatatlanul elveszne az igazság. Az elhasznált időt nem lehet újra lepergetni.

A sok rohangálás után teljes nyugalmat akarok teremteni az életemben. Egyensúlyba akarok kerülni, megszabadulni a tárgyaktól, a fölösleges ügyektől, befejezni a félretett akták tanulmányozását, és kitenni a pontot az életemet bemutató egyes fejezetek végére. Elővettem és újra elolvastam a hivatali naplómát és a feljegyzéseimet, melyeket nem a nyilvánosságnak szántam. Azóta, hogy nap mint nap feljegyeztem, amit a legfontosabbnak tartottam, felmerültek újabb magyarázatok, és mindent más megvilágításba helyeztek. Ám engem is a nagy kérdés gyötör! Nos!

Poncius Pilátus: „Mi az igazság, mi a hazugság?”

1990

65

Június 22.

Burlakov tábornok néhány napja meghazudtolt. Azt mondta a csapatkivonás módját kifogásoló nyilatkozatom kapcsán, hogy „közismert hazudozó” vagyok. Vajon miért ragadtatja magát ilyen otromba kijelentésre az orosz csapatkivonást felügyelő négycsillagos vezénylő tábornok? Nos, valószínűleg azért, mert olyan rendszerben szocializálódott, amelyre a dolgok elhallgatása volt a jellemző, pontosabban azt, aki beszélt volna a kínos dolgokról, megfélemlítették vagy elhallgattatták. A Szovjetunióban a Vörös Hadsereg megalakulása óta nem lehetett kritika tárgya. Burlakov igencsak meglepődhetett, amikor azzal álltam a nyilvánosság elé, hogy a Kiskunsági Nemzeti Parkban a kivonuló orosz katonák taposóaknákat, lőszereket, robbanóanyagot hagynak hátra. A parlamentben is felmutattam rövid kutatásom eredményét, egy töltényhevedert (az esetről bőven írtak a lapok, mert a helyszínen tartottam sajtótájékoztatót). Nos, ezután a parlamentben alakult a külügyi bizottságon belül egy ad hoc bizottság, amely kizárólag a csapatkivonással foglalkozott. Elnökké választottak. Burlakov tábornokot és az orosz vezérkart ebben a minőségemben kerestem fel a XVI. kerületi szovjet katonai bázison. A kultúrház dísztermében tányérsapkások kíséretében fogadott. Nemcsak a csapatkivonással kapcsolatos környezeti károkról tárgyaltunk, hanem arról, amit az Antall-kormánynak nem sikerült

---

* A napló második részét februári számunkban közöljük. (A szerk.)

megoldania. Az első szabad választáson hivatalba lépett kormány ugyanis egy félig rendezett ügyet örökölt. Az oroszok által hátrahagyott vagyonért járó kártalanítás kérdését a februárban Horn Gyula által aláírt csapatkivonási megállapodás nem rendezte. Valószínűleg azért nem, mert Horn Gyulát az ügy politikai része és annak hozadéka érdekelte a választás előtt, és az oroszok követeléseivel nem akartak és akkoriban még valószínűleg nem is tudtak volna mit kezdeni. Tizenötezer lakásról, laktanyák és gazdasági épületek százairól volt szó. Ezekért kértek volna az oroszok csillagászati összegű kártalanítást.

A katonai bázis parancsnokságán folyó tárgyalás során leplezetlenül nyomást próbáltak gyakorolni rám, azt mondván, hogy amennyiben az ellentételezésről nem tudunk megállapodni, az igen kedvezőtlen hatást gyakorolhat a csapatkivonás menetére is. Vitás esetekben az adott ingatlanokon az oroszok őriséget hagynak hátra egészen addig, amíg az anyagi követeléseiket nem rendezzük. Nem volt világos, hogy mit akarnak. Nevezetesen azt, hogy azonnal fizessünk, vagy elegendő a követelés írásbeli elismerése is. A hátrahagyandó 15 ezer lakás nagyobb része rossz állapotú, a laktanyákra pedig egyáltalán nem tartunk igényt. Nem mi kértük, hogy építsék meg őket. Ráadásul a magyar fél jogos követelése, hogy az oroszok által az ingatlanokon okozott környezeti károkért fizessenek ők. A katonai táborok területén óriási mennyiségű kerozin és más vegyi anyag került a talajba. Most folyik a károk felmérése, amelynek alapján a magyar félnek is ki kell állítania egy számlát. Mindez persze kormányzati ügy kellene hogy legyen, képviselőként mi csak kezdeményezni tudtuk az észszerű megoldásokat.

66

Burlakov pedig egyáltalán nem szívelt bennünket, hihetetlen hangot ütött meg, a megalázott hadvezért láttam benne. Őt figyelve arra gondoltam, hogy egyáltalán nem csodálkoznék azon, ha a kivonulással együtt járó vagyonértékesítés haszna nemcsak az orosz államkincstárat gazdagítaná. Óriási értékű vagyont, hadianyagot, üzemanyagot kell rövid idő alatt mindenáron elvinni, visszahurcolni, ki tudja hová. Az oroszok azzal az ötlettel is előálltak, hogy „az ingatlanokat részben külföldi tulajdonú vállalatokba apportáljuk”. A tábornok urak a kapitalizmus működéséről akartak leckét adni nekünk.

Július 3.

Kérdést tettem fel a parlamentben Für Lajosnak, hogy ki hatástalanítja az oroszok által hátrahagyott hadianyagokat, lőszert, robbanószerkezeteket. Néhány napja felmutattam egy géppuskahevedert, amit az oroszok a Kiskunsági Nemzeti Parkban felejtettek. Für Lajos honvédelmi miniszter a parlament plenáris ülésén azt válaszolta, hogy egy amerikai cég hatástalanít.

Valóban, egy Martech nevű amerikai cég egy nagyon kicsi területen elkezdte a hátrahagyott környezeti károk megszüntetését. Átmossák a talajt, eltávolítva belőle a szennyező anyagokat, például a kerozint. Hallatlanul költséges eljárásról van szó, és még egyáltalán nem világos, hogy ki fogja kifizetni az amerikai céget.

Augusztus 1.

A fontos dolgokat azoknak kellene kimondaniuk, akik addig nem mondták ki. Valójában nem történt eliticsere. Antall ezt úgy fogalmazta meg, hogy „tetszettek volna forradalmat csinálni”. Szerintem nem lehetett volna forradalmat csinálni, ez nem volt reális feltevés, Antall is tisztában volt ezzel. Ha az elnyomás erősebb, és nincsenek kádárista külön utak, egyéni életstratégiák, amelyeket eltúr a rendszer, ha nem az a sikeres, aki hazudik vagy elhallgat, akkor nyilván sokkal többen szorulnak a perifériára, ami akár hajtóereje is lehetett volna a radikális változásnak. De nem így alakult.

Az SZDSZ ebben a helyzetben nem nagyította fel saját történelmi szerepét. Az előző rendszer radikális ellenzéke néhány maroknyi emberből állt.

Inkább azt lehet mondani, hogy összeomlott a régi világ, vagy inkább elolvadt, mint egy nagy adag fagylalt az őszi napsütésben.

Mi marad a szocializmusból, kérdezte Konrád Gyuri nemrégiben. Mi maradunk, válaszolta; igaza volt.

Elmaradt a morális szembenézés. Senki nem mondta ki igazi elemi erővel, hogy mostanáig hazugságban éltünk. Akik kimondhatták, mint Göncz Árpád, a köztársasági elnök, aki sok-sok okból ezt kimondhatta, azoknak a szava önmagában kevés lett volna. Ám úgy érzékelem, hogy a társadalomban erős az az igény, hogy mostantól kezdve minden másképpen legyen. Ám amire valóban vágnak az emberek, azonkívül, hogy szívesen fogadják a demokrácia és az önrendelkezés összes vívmányát, az a biztonság, a jólét és egyfajta társadalmi béke.

A szolidaritást már nem sorolom ebbe a körbe, mert sajnos hiányzik. A mértékadó tényezők nem mondták ki, hogy márpedig felelősek vagyunk azokért is, akik nem képesek öngondoskodásra.

Augusztus 25.

Az önkormányzati törvény vitájában mindenki, aki számít, és hallatja a hangját, valódi, független önkormányzatokat akar. Negyven év centralizáció és állampárti paternalizmus után az emberek önállóságra, autonómiára vágnak. Az önkormányzattól azt várják, hogy végre közvetlenebbül beleszólhassanak az őket érintő helyi ügyekbe. Az elfogadott önkormányzati törvény ennek a közhangulatnak felel meg. Rendkívül decentralizált rendszer született, több mint háromezer, jogilag egyenlő önkormányzat jött létre. A törvény a hierarchia elvét az önkormányzatok tekintetében nem ismeri el: az önkormányzatok csak a törvénynek vannak alárendelve, semmilyen magasabb szintű önkormányzati szervnek nem.

A fővárosban megmarad a 22 önálló kerület, ezekben is önkormányzatokat fogunk létrehozni. A tanácsrendszer demokratizálása történik.

A nemzetbiztonsági bizottságban sorra hallgattuk meg az állambiztonsági csoportfőnökség főnökeit. Pallagi Ferenc volt az utolsó vezetője ennek a szervezetnek, ezért elsőik között állt elénk. Riadt volt és zavarodott, ám azt mondta, hogy az ügynökök adatait tartalmazó hálózati nyilvántartás hiteles. Megkérdeztem tőle, hogy miért adott parancsot az iratok megsemmisítésére. Felsőhajtott, széttárta a karját és azt mondta: „Kétezer évre

terveztük a rendszert, de tévedtünk.” (Pallagi vallomása igazolta azt a feltevésünket, hogy a nyilvántartás kartonjait igen kockázatos manipulálni, ezért a képviselők átvilágításának az eredményét hitelesnek lehet majd tekinteni.)

Augusztus 27.

2000 év – válasz a tábornok vallomására címmel cikket írtam a *Népszabadság* számára.

Szeptember 14.

Büky Dorika ma bejelentette, hogy én leszek az önkormányzati választáson a szabad demokraták főpolgármester-jelöltje. Meg kell érezni a változások idejét. De miért épp rám esett a választás?

Szeptember 15.

A Fidesz még nem döntött, de korábban kiszivárogtatták, hogy Ungár Klára lesz a főpolgármester-jelöltjük. Barsiné Pataki Etelkára, Antall József bizalmasára esett az MDF választása. Rácz Sándor pedig a Kisgazdapárt jelöltjeként indul el.

Szeptember 18.

Barsiné azt nyilatkozta, hogy ő mérnök szakon végzett, és nem jósiskolában, amúgy pedig – az ő véleménye szerint – „az élet stabilizálódott az Antall-kormány munkája következtében”.

68

Szeptember 20.

A napokban Hack Péterrel együtt törvényjavaslatot terjesztünk elő, amelynek az a lényege, hogy az eskühöz kötött személyekkel kapcsolatos titkoszolgálati információkat nyilvánosságra kell hozni, ha az erről szóló értesítést megkapták már, de ők maguk nem állnak a nyilvánosság elé. Nem akarunk senkit diszkriminálni, kizárni sehonnan, csak azt mondjuk, hogy számoljanak el a nyilvánosság előtt, és ha ez megtörténik, akkor akár a posztjukon is maradhatnak.

Október 6.

Az első szabad önkormányzati választás. Tízezernél több fős településeken egyértelmű volt már az első fordulóban a liberálisok előretörése. A második fordulóban is erre számítunk. Rám szakad a feladat...

Azok, akik korábban hallgatták a Szabad Európát, könnyebben megértene bennünket, mint akik nem. Az utóbbiaknak minden új. Számukra nemcsak ideológiát, hanem egyfajta politikai kultúrát kell teremtenünk. Mindez a SZER hallgatóinak már ismerős, ezért velük sokkal könnyebb szót érteni.

„A rossz, amelyet türelmesen elviseltek, mint elkerülhetetlent, elviselhetetlenné válik, amint felmerül a tőle való szabadulás lehetősége...” (Tocqueville: *A régi rend és a forradalom*).

Szeptember 18.

Bielek József szereti szabadon választott főpolgármesternek nevezni magát, utolsó tanácselnökként már előretekint.

Ma ülésezett utoljára a Fővárosi Tanács, de már nem született említésre méltó döntés.

Szeptember 30.

Nagyon alacsony volt a részvételi arány, de a szabad demokraták kapták a legtöbb szavazatot. A választók 31,5 százaléka a szabad demokrata listára szavazott, az MDF csak 25 százalékot szerzett. Antall szerint „most meg fogjuk tanulni, milyen is kormányozni”. Nyomasztó arra gondolnom, hogy mennyire igaza van.

Október 8.

Találkozni fogok Mark Palmerral, az Egyesült Államok nagykövetével, aki az elmúlt években egyértelműen állást foglalt az emberi jogok betartásával kapcsolatos kérdésekben, és nyilatkozataival a demokratikus ellenzékot támogatta. Ezzel a korai találkozóval Palmer nyilván azt jelzi, hogy az amerikai kormány engem tart esélyes jelöltnek.

Október 10.

Az indiai székhelyű Oberon cég képviselői jelentkeztek be hozzám, valószínűleg mint esélyes jelölthöz, és a Mérleg utcai pártközpontban találkoztunk. A Grasham Szálloda épületét kívánják felújítani, és ehhez már meg is szerezték az első papírokat. A fővárosban működő vagyonátadó bizottság engedélyezte, hogy az V. kerületi IKV (csodálkoztam, hogy még létezik ez a szervezet, amely évtizedeken át a tanácsi bérlakások fenntartója volt) „beapportálhassa” ezt az ingatlant egy Hungária-Oberon elnevezésű részvénytársaságba. (Nemigen értem, hogy miképpen lehet olyan ingatlant apportálni, amelynek nem tulajdonosa, hanem csak kezelője az IKV.) Mindenesetre az Oberon már terveket készített az épület felújítására, ki akarja vásárolni a bérlőket, és Európa legszebb szállodáját kívánja „a főváros ékeként” megépíteni. Az indiai befektető gyors, de egyáltalán nem riasztja el az ingatlan körüli jogi zűrzavar.

Furcsa vizeit. Emberrablás. A bécsi főpolgármestert valósággal elrabolta előlem a repülőtéren a népes MDF-es delegáció. Helmuth Zilket csak néhány percig láthattam, és már vitték is tovább magukkal a Miniszterelnöki Hivatalba, ahol Antall József miniszterelnök várta. Kék fény, rendőrmotosok menetoszlopban, Helmuth igencsak csodálkozhatott. A parlamenti megbeszéléseken természetesen részt vett Barsiné Pataki Etelka, az MDF főpolgármester-jelöltje is.

Szomorújáték volt ez, mondtam Helmuth Zilknek nem kevés iróniával, amikor este négyszemközt beszélgethettünk a Hunyadi sétahajón. Újságírói kérdésre válaszolva az ügyet ő úgy kommentálta, hogy nálunk még fiatal a demokrácia, ezért fordulhatott elő, hogy ilyen kínos versengés kezdődött a látogatásából származó PR-haszon megszerzéséért.

Az MDF kampánystábja ma nagyon mellényúlt.

Vasárnap Perőcsényben annak ellenére levert és frusztrált volt a hangulat, hogy az önkormányzati választás első fordulója alapján világos, hogy az SZDSZ az ország meghatározó politikai ereje marad. Mindenki eljött erre a megbeszélésre. Az a benyomásom, hogy a pártvezetés belső megosztottsága addig, amíg Tölgyessy Péter a frakcióvezető, nem tud megoldódni. A többség a távozását akarja. A választásokról alig esett szó, ám Tölgyessyvel sem közölte senki, hogy a megjelentek többsége örülne, ha lemondana. A megbeszélés időzítése és fura őszintétlensége zavarba ejtő.

Október 14.

Az a benyomásom, hogy a demokratikus berendezkedés működését kevesen értik. A választók a távolmaradásukkal mondtak véleményt.

Október 15.

Új munkahelyek teremtését, a külföldi tőke számára befektetési lehetőségeket és az ólommal leginkább szennyezett főutak tehermentesítését ígértem a választás éjszakáján. A lerobbant városrészek rehabilitációjáról is beszéltem. A nyugdíjasok életének végzetes leromlását is meg kell akadályozni, mondtam. Fáradtan, de örömmel nyilatkoztam, sokszor és sokat kellett beszélnem.

Október 18.

70

Orbán Viktor és Petó Iván ma sajtótájékoztatót jelentettek be, hogy Ungár Klára visszalép a javamra a főpolgármester-jelöltségtől. Orbánnak az volt a fontos, hogy helyettem Kövér László tölthesse be a titkosszolgálatok felügyeletével megbízott parlamenti bizottság elnöki tisztét. „Cserébe ezért azt jelölök helyettesként, akit csak akarok”, mondta Orbán Viktor, de a Fidesz ragaszkodik egy helyettesi poszthoz. A sajtó egyértelműen választási esélyeimet javító gesztusként kommentálta a visszalépést. Nem egészen értem, hogy miért olyan fontos Viktornak Kövér főtitoknoksága. Orbán általánosságban azt is hozzátette, hogy a Fidesz csak konkrét ügyben akar a szabad demokratákkal együttműködni, és nem akar az SZDSZ-szel koalíciót kötni.

A külügyi bizottságnak is tagja voltam, és így a külügyi bizottságba is Orbán delegált valakit. Volt egy tárgyalás Haraszi Mikinél a két párt között, megkérdeztük Viktort, hogy miért fontos neki ez a két hely. Szóval miért pont ez az ellentételezés az ő számára. Azt válaszolta, hogy „a pénz fontos, ami a bizottsági posztokkal jár... Ezek az emberek meg lesznek fizetve.”

Abból kell kiindulni, hogy mindenki nagyon szegény. Tehát minden fillér számít, és Orbán ki akarja fizetni az embereit. A közvélemény mindebből semmit nem érzlek.

Október 19.

Kis János ma arról beszélt egy sajtótájékoztatót, hogy a liberális ellenzék szolid többsége az önkormányzatokban a parlament és „a helyhatóságok közötti konfliktussá terebélyesedhet, és ez akár a politikai intézményrendszer

megbénulásához is vezethet”. Ehelyett kívánatos volna a helyzetet úgy értékelni, hogy erőegyensúly alakul ki, amelyben párbeszédet kell folytatni.

Az SZDSZ azzal is tisztában van, hogy az Ungár Klára visszalépéséért fizetett ár magas, és egyértelműen a Fidesz parlamenti súlyának erősödése várható, ami összefüggésbe hozható népszerűségének és ezáltal a parlamenten kívüli súlyának növekedésével.

A Fidesz és az SZDSZ megállapodását kommentálva Magyar Bálint kijelentette, hogy a két párt programját olvasva nem lát lényeges különbségeket. Mindkét párt főpolgármester-helyettest választ majd mellém, az SZDSZ Kóródi Máriát és Székely Gábort támogatja. Kóródinak vb-titkári múltja miatt vannak közigazgatási tapasztalatai. Orbán Viktor úgy kommentálta a megállapodás azon részét, mely szerint Kövér kerül a nemzetbiztonsági bizottság élére, hogy a Fidesz csak a tavaszi parlamenti választás utáni igazságtalan bizottsági pozíciókkal kapcsolatos helyzetet korigálja most, mert akkor négy bizottságban egy-egy helyett kapott. „Most a Nemzetbiztonsági Bizottság élére jelölt Kövér László valamelyest javítja majd a helyzetünket” – nyilatkozta Viktor.

Október 24.

Le kell egyszerűsíteni a Világkiállítással kapcsolatos kérdéseket. Ha a parlament törvényt fogad el, és a pénzügyi feltételek adottak, akár meg is lehet rendezni. A szabad demokraták álláspontja nem előítéletes, nem merev, de a kiállításnak úgy kell megvalósulnia, hogy ne csak a kivitelezői találják meg a számításukat, hanem az a budapestieknek is jó legyen. (Ennél egyszerűbben nem tudtam ma megfogalmazni az aggályainkat.) Párbeszédet szorgalmaztam, hogy a főváros működőképes maradjon.

71

Október 25.

Kisebb arcüregműtét vár rám a László kórházban. A kórház felé tartva egy taxiban ülve hallottam a Kossuth rádió híreiben a benzináremelésről. A hírt kommentáló taxisofőr szavaiból világos lett számomra, hogy a következő napokban Budapesten bármi megtörténhet. Az egymással CB-rádióon kommunikáló taxisok dühödt üzeneteitől sistergett az éter. A kormány minden előzetes egyeztetés nélkül bejelentette, hogy 65 százalékkal megemeli az üzemanyagok árát. (Már korábban kellett volna, de a helyhatósági választások miatt elhalasztották az emelést.) Este a kórházban arról értesültem, hogy a bejelentést követő órákban taxisok százai gyűltek össze a Hősök téren. „A benzinár ilyen mértékű emelése veszélyezteti a megélhetésünket” – közölték a taxisok Siklós Csaba közlekedési miniszterrel a Parlament előtt, és követelték a döntés azonnali visszavonását. A válasz elutasító volt. A miniszter a petíciót sem vette át.

Október 26.

Orrpolipműtét a László kórházban. Majdnem a műtőasztalon maradtam, túlaltattak, két nővér ébresztett, fölöttem vakító fény, a karomat simogatták, egyikük szóke volt, a másik fekete hajú, fehér köpeny, karcsú és von-

zó fiatal hölgyek, fölém hajolva, sugdolózva, azt hittem félálomban, hogy a mennyországba kerültem, és nem is akárhová, hanem a paradicsomba. Hamarosan kiderült, hogy majdnem eltaláltam, de ez nem a mennyország, hanem egy ügyesen megkomponált földi paradicsom, ahol várták az érkezésemet.

Október 27., szombat

Ma megvizsgáltak, a műtét óta egyre jobban érzem magam, egyre kevesebbet kell fújnom az orrom, szabadon lélegzem.

Szegvári Péterrel, a Fővárosi Tanács volt vb-titkárával a blokád miatt válságértekezletre hívtuk a kerületi polgármestereket. Arra kértem őket, hogy kerüljék a politikai nyilatkozatokat, és a tüntetők követeléseit sem szabad minősíteniük. Arra kell törekedniük, hogy kapcsolatba kerüljenek az útlezárások szervezőivel. Arra kellene rávenniük a blokádok szervezőit, hogy a külföldi állampolgárokat, gyerekeket szállító járműveket, mentőt, halottaskocsit, a rendőrség járműveit engedjék át a torlaszokon. A polgármesterek segítsenek a helyben keletkező konfliktusok kezelésében.

Egyelőre van elegendő hús, tej és kenyér, amiből a szokásosnál több fogyott. A főváros gyalogol, mert csak a metró és a HÉV közlekedik, buszok egyáltalán nem járnak. Szegvári ügyesen koordinál, a polgármesterek pedig érzik, hogy jelentős feladatot kaptak. Ma voltam először a jövőendő irodámban, a dolgozószobám berendezési tárgyai a műkandallóval és a skyfotelekkel sajátos ízlésvilágot tükröznek.

72

Október 29.

Budapesten besötétedett. A rendet a rend hivatásos óreinek kell fenntartaniuk. Semmilyen meggondolatlan akcióval nem szabad a munkáltatók és munkavállalók közötti tárgyalások menetét befolyásolni. Ezek hosszú időre eldönthetik Magyarország sorsát. Köszönet a megértésért és türelemért.

Max Weber nagyszerűen írja le *Politika mint hivatás* című művében, hogy miben is állt az én etikai felfogásom: „Érzületetika (ellenzékben), következményetika (mint kormányzati, városvezetői norma).”

Október 31.

Ma a déli órákban 52 képviselő támogató szavazatával Budapest főpolgármesterévé választottak.

Amikor letettem az esküt, egy pillanat alatt megváltozott a dolgok mértéke, és a korábban egyszerű kérdések hirtelen sokkal bonyolultabbnak látszódtak. A történelmet idéző Lotz Károly-freskók alatti pulpituson egyedül maradtam kétség és remény között. Ekkor megláttam a széksorokban apámat, számára ez egy felhőtlenül boldog nap volt. A szemében könnyecsepp csillogott. Egy pillanatra megnyugodtam, anyámra néztem, aki egyetlen lehetőséget sem mulasztott el, amikor figyelmeztetett, szerénynek kell lennem és tárgyilagosnak, a tények fontosabbak, mint az ábrándok. Tőle tanultam, hogy az önhietség és arrogancia leghalványabb jele elegendő ahhoz, hogy támogatóim elforduljanak tőlem.

Több nemzedék felgyülemlett elvárásai szakadtak rám. A pestiek azt akarják, hogy másként menjenek a dolgok, mint addig, új szimbólumokat kerestek, és a mindennapi életük új kereteinek megteremtését az újonnan megválasztott politikusoktól várták.

A közgyűlésen a választási eredményből látszott, hogy a Fidesz képviselői közül néhányan nem támogattak. Ez világos jelzés a jövőt illetően.

A MÁV ma éjszaka már bezárja a hajléktalanok elől a pályaudvarokat. Ez nem túlságosan barátságos gesztus a vasúttársaság vezetői részéről. Óhatatlanul belevisz engem egy olyan küzdelembe, amely csak nagyon sok aprómunka árán hoz majd egyszer eredményt. Próbára tesznek. A MÁV egyetlen, 150 hajléktalan elhelyezésére alkalmas szállót biztosít.

Megköszöntem a közüzemi vállalatok dolgozóinak és külön a rendőröknek is, hogy a helyállásukkal segítettek az elmúlt napokban. Nagyon sok múltott rajtuk.

Göncz Árpád köztársasági elnök azt mondta, hogy ezután nem tehetjük úgy a dolgunkat, mint eddig. De nem másként kell csinálni, hanem újra kell kezdeni... Az emberi méltóságot a kiszolgáltatás adja.

Senki sem éhezhet ebben a városban, a Városháza pedig nyitott lesz, ígértem. Az MDF nem jelöl főpolgármester-helyettest, a Fidesz még hezitál.

Mivel az elmúlt rendszer visszafogta az embereket, meg kell változtatni – ez nem volt túlságosan bonyolult kiindulópont. De melyek azok a jó reformok, amelyek alapvető változásokat hozhatnak, egyszerre biztosítva a szabadságot és megteremtve az igazságosságot? Ezzel kapcsolatosan már óriási vitáink vannak. De van-e, létezik-e egyáltalán optimális megoldás? Rendíthetetlenül hiszek abban, hogy a liberális demokrácia és az átlátható versenyszabályokon alapuló piacgazdaság, valamint a szegények rászorultsági alapon történő és szakszerűen intézményesített támogatása együttesen. Ha mindezt meg is tudjuk csinálni, akkor az csak jó irányba indíthatja el a magyar társadalomfejlődést.

Hadd érvényesüljön Budapest világnézeti sokszínűsége.

Szociológusként és ösztönrendszerűen is jobban vonzodom a társadalmi problémák kezeléséhez, mint a hatalmi politika világához. Bevallom, megbocsátó mosollyal nézem azokat, akikről azt gondolom, hogy nem ismerik a társadalmi valóságot, és annak ismerete nélkül politikai teóriákat szajkóznak. Kizárólag azokat szabad a kormányrúd közelébe engednem, akiknek a szakértelmében és tehetségében megbízom. Ezek az emberek általában nem a politikai osztályból szoktak kikerülni. Olyanokat szeretnék magam mellett látni, akiknek egyszer már meg kellett állniuk a helyüket versenyhelyzetben is, és valahol, valamiben sikeresnek bizonyultak.

New Yorkban számos választási kampányt végignézve megtanultam, hogy „versben kampányolsz, prózában kormányzol” (Mario Como). Szövetséget kell kötni a nyilvánossággal, meg kell kerülni a pártokat, új, saját felületen kell kommunikálni az emberekkel.

November 1.

Ma reggel beléptem az irodába, és megdöbbsentem. Egy hatvanas évekbeli szocreál ízléssel berendezett műkandallós szoba fogadott. Az ülőgarnitúra

emelt pódiumon áll, amire föl lehet lépni, hogy magasabbról szemléljük a világot. A bútorok sehogy sem illenek a barokk Martinelli-féle Városházába. Azonnal fölhívtam Rajk Lacit, hogy csináljunk valamit, mert ebben a környezetben én nem szívesen fogadok vendéget.

A vasutasok sztrájkjal fenyegetőznek arra az esetre, ha nem sikerül eltávolítani a hajléktalanokat a vasúti szerelvényekből és a pályaudvarok várótermeiből. Barna Sándor rendőrfőkapitány is megszólalt ma ebben az ügyben. Bejelentette, hogy a rendőrség rendészeti ellenőrzésbe kezdett a pályaudvarokon. Idegenrendészeti közreműködésre is szüksége lesz, mert a pályaudvarok várótermében főleg külföldiek töltik az éjszakát. Ott táboroznak, a vasutasok azt mondják, hogy egyáltalán nem lehet fenntartani a rendet, a hajléktalanok maguk alá vizelnek. A pályaudvarokon a helyzet kezelhetetlenné vált.

Azt nyilatkoztam, hogy jelentős rendőri közreműködésre lesz szükség, de a rendőröknek kerülniük kell az erőszak alkalmazását. Ezt valószínűleg nemigen értették. Szociális munkások kellenének, de csak igen csekély számban vannak. Akit csak lehet, kórházba kell szállítani a pályaudvarokról.

Ez a bejelentésem komoly orvosszakmai tiltakozást váltott ki.

A kerületek segítségét is kértem. Azoknak a kerületi polgármestereknek, akik részt vesznek az ellátásban, pozitív megkülönböztetést ajánlottam. Segítséget ennek ellenére nem kaptam, elzárkózó nyilatkozatokat annál inkább, mások pedig egyszerűen hallgatnak. Nem ezt vártam a szabad demokrata polgármesterektől. Bejelentettem, hogy azoknak a kerületeknek, amelyek nem vállalnak részt a hajléktalanok gondozásában, fizetniük kell majd a mások által fenntartott szálláshelyekért (a hajléktalanok ellátása közös feladat, sőt, az önkormányzati törvény szerint a kerületek felelősek az ellátásért, amiért nekik kellene fizetniük).

Nem tudom elfogadni a szegénységgel kapcsolatos közönyösséget.

Vági Zsuzsa lett a határidőnapló felelőse, a kapuőr és az utolsó szűrő. Óriási felelősség hárult rá, amikor el kellett döntenie, hogy kit enged be hozzám. Ebből mindig óriási sértődések keletkeztek, és neki kötélidegekkel állnia kellett a sarat. Neki kell tudni nemet mondani azoknak, akiknek amúgy én megígértem, hogy fogadom őket, ámbár tudtam, hogy képtelenség lesz az önálló, négy szemközti beszélgetésre alkalmat találni. „Hívj fel, majd megbeszéljük!”, mondom sokszor fogadásokon vagy konferenciákon, aztán a találkozók szervezése már Vági Zsuzsán keresztül bonyolódik.

November 4.

A hajléktalanok azért is lepték el tömegével az aluljárókat, a pályaudvarokat, mert megszűnt a REF¹ meg a kitiltás. Megszűntek a munkásszállók is, mivel leépült az ipar. A legtöbb hajléktalan munkanélküli páriálétre kényszerül.

Nagyon szürke a város, és lerobbant az épületállomány. Szembe kell néz-nem az összeomló tömegközlekedés problémáival. Megoldatlan a BKV támo-

---

¹ REF – rendőri felügyelet. (A szerk.)

gatása, rendkívül rossz állapotban vannak a buszok és az egész infrastruktúra. A BKV teljesítménye nemzetközi összehasonlításban jónak számít, kiszolgálja a lakosságot, csak nincs megfelelően finanszírozva. Ingyenes a személyszállítás, majdnem ingyenes a vízszolgáltatás és a csatorna, ami nem teszi lehetővé az elavult hálózatok fejlesztését. A személyszállítást és a hulladékmegsemmisítést a költségvetési támogatásból, magyarán adókból fizeti a főváros.

November 6.

Amikor egy hete átvettük a várost, a tanács már rég nem hozott döntéseket, régóta nem folytak beruházások, pénzhiány miatt leállították őket. Bielekék azt mondták, hogy helyettünk nem kívánnak dönteni, nem akarnak hosszabb távon elköteleződni. Pozitívum, hogy a főváros nincs eladósodva, sőt 60 millió Ft tartalékkal vettük át a kasszát.

Ma apparátusi értekezletet tartottam mintegy hatszáz hivatalnok részvételével. A dísztermet zsúfolásig megtöltötte a hallgatóság. Fegyelmezetten figyeltek, és számukra talán az volt a legfontosabb üzenetem, hogy senkit sem fogok pártpolitikai alapon megítélni. Nem kell félniük a volt MSZMP-tagoknak sem. Kizárólag a köztársaság és a főváros iránti teljes lojalitást és a közügyek pártpolitikától mentes szolgálatát várom el tőlük. Számos törvény hiánya okoz még bizonytalanságot, köztük a közszolgálati törvényé, amely a hivatalnokok munkavállalásának feltételeit fogja szabályozni.

A választók két ellentétes dolgot akarnak. Magasabb életszínvonalat, több támogatott közszolgáltatást, ugyanakkor alacsonyabb adókat és mérsékeltebb tarifákat. Nos, ez együtt nem megy. A jó politika, amit elvárnak tőlünk, képes egyensúlyt teremteni. Egyszerűen ez a dolga, ami akkor működik, ha gazdasági növekedés van, ez pedig kitermeli azokat a kondíciókat, amelyek lehetővé teszik, hogy az adók növelése nélkül beruházásokba kezdjünk és a szolgáltatások színvonalát növeljük.

A politika a beszéd és a hallgatás művészete. Az utóbbit a legtöbb politikus nem veszi komolyan, és folyamatosan beszél akkor is, amikor nyilvánvalóan hallgatnia kellene. Persze a sok beszédet hallgatva a frakcióüléseken és a közgyűlésben is gyakran a rosszullét kerülgetett. Sokszor figyelmeztettem a kollégáimat, hogy a vitában egy érvet elegendő egyszer elmondani. Az ismétlődő, repetitív, semmitmondó szólamok őrzítők tudnak lenni, ezért megfogadtam, hogy a közgyűlésben csak akkor szólok meg, ha valami fontos bejelentenivaló van. Ezekre az alkalmakra igyekszem alaposan felkészülni, és mindig megdöbbsent a képviselők egy részének a tárggyal mit sem törődő szereplési vágya. Ám arra gondolok, hogy végül is ezt akartuk. Mindenki mondhatja a magáét mindenféle következmény nélkül. Elhatároztam, hogy ha nincs következménye ennek a szövegmondásnak, akkor én nem szólok bele, csak akkor szólok meg, ha egy szavazással kapcsolatos félreértést kell eloszlatnunk, vagy kétségeim támadnak a városirányító koalíció szavazási szándékaival kapcsolatban. Tudom, hogy a képviselők nagy élvezetüket lelik abban, ha megszorongathatják a főpolgármestert, ha nyílt vitában legyőzhetik a város vezető-

jét. Ami még rosszabb, előfordulhat, hogy igyekeznek nevetségessé tenni a nyilvánosság előtt. A közgyűlés hatáskörei olyan erősek, hogy bátran mondhatjuk, ez az a testület, amely közvetlenül ellenőrzi a főpolgármestert. Ez a testület közjogi értelemben fölöttem áll. Soha nem próbálom legyőzni, csak a szavazatok többségének megszerzésére törekszem. Ha ez nem megy, akkor időlegesen összeomlik a rendszer.

November 8.

Hatvanötezer család nem képes vagy egyszerűen nem akar lakbért fizetni. A kerületi IKV-k – a lakásokat fenntartó kezelőszervezetek – 80 millió forint behajthatatlan lakbérhátralékot tartanak nyilván. Fel kell mérni, hogy milyen okok vezetnek a jelentős kintlévőséghez. Azt javasoltam, hogy tavaszig hirdessünk moratóriumot, és ne hajtsuk be a hátralékot. Többen óva intettek a bejelentéstől, attól tartva, hogy az eddig tisztességesen lakbért fizetők meggondolják majd, hogy a jövőben fizetnek-e, és a kintlévőség növekedni fog. Téli idején úgysem fogunk az utcára tenni senkit – válaszoltam. Amúgy folyamatosan a szociális válság tüneti kezelésével foglalkozunk.

A legalul lévőknek célratoró, hatékony szociálpolitikát kell kitalálnunk. Célzottan nekik szánt programokkal, amelyekkel meg lehet állítani helyzetük romlását. Sorra vesszük a kezelhető problémákat. Elhatároztam, csak azokkal a problémákkal kívánok foglalkozni, amelyeket meg tudok oldani, vagy legalábbis kezelhetőnek látok. Hosszan tudnám sorolni a példákat, és ezek nagyon különbözők lennének, de van egy közös vonásuk. Megoldhatónak látszanak. A jó kormányzás – ha van ilyen – azokra az ügyekre fókuszál, amelyek ebbe a kezelhető körbe tartoznak. A többit meg kell hagyni az ellenzéknek, hadd beszéljenek róluk. Ez cinikusan hangzik, de szelekció nélkül nincs kormányzás, és a prioritások közé azokat az ügyeket kell bevenni, amelyeket a választók fontosnak tartanak, és persze meg is valósíthatók. A pénzügyi tervezés során is csak ezekre a prioritásokra kell figyelni. Ám az is fontos, hogy a választóink tudják, mire számíthatnak, mit kapnak cserébe az adóforintjaikért és a belénk vetett bizalomért. Ezért ezeket a politikai prioritásokat unalomig kell ismételni.

76

November 9.

Levegőtisztaság és parkolási fegyelem. Erről a két témáról tartottam ma sajtótájékoztatót. A belvárosban a járdán sem lehet már közlekedni az autóktól. A rendőrség közreműködését kértem, a KRESZ-szabályok betartását javasoltam. Abból indultam ki, hogy első lépésként elegendő a normakövető magatartást figyelmeztetéssel ösztönözni. Aztán jöhet a büntetés, meglátjuk. A másik témám a levegőtisztaság volt. A levegő elviselhetetlenül szennyezett Budapesten, és ezért elsősorban azok az ipari üzemek felelősek, amelyek nem tartják be a környezetvédelmi előírásokat. Ezért 21 renitens vállalatot a kibocsátással kapcsolatos szabályok betartására figyelmeztettem. A kerületi polgármestereknek is írtam, mert a kerületi hatóságok megbírsághatják a jogsértőket. Jövőre 17 milliárd Ft hiányzik majd a főváros költségvetéséből. Az ezzel foglalkozó ügyosztály jelentése borúlátásra ad

okot. Egy horror a PM által összeállított tervezet. Vannak, akik azt mondják, hogy ez az első revans, a cél a liberálisok kormányzóképtelenségének bemutatása. Szerintem ez bonyolultabb kérdés. Mindent meg kell tennünk azért, hogy a kormányzat ne az önkormányzatok rovására szanálja az állami költségvetést.

Bejelentőirodát nyitottunk. Aki segílyt kér, panasza van az IKV-ra, vagy más elintézhetségtelennek tűnő ügye van, ide fordulhat. Szerdánként fogadóórát tartok.

Szimmetriát kellene teremteni a gyakorlati célkitűzéseink és a filozófiánk között, összhangba kell hozni őket. Ehhez a mindennapok kreativitása kell, nagyon sok, fáradságos, rutinszerű munka.

„Fakó minden teória, csak az élet aranyló fája zöld” (Goethe). Ám az élet aranyló fája gyümölcsöket csak későn hoz.

November 10.

Egynapos expóvita volt ma a Városházán. Kristóf László barátom készítette a hozzászólásom szövegét, amit a Népszabiban is közzé akarunk tenni. Három kérdést kellene tisztázni: mennyibe fog kerülni maga a rendezvény, mennyi költségvetési hozzájárulásra van szükség ahhoz, hogy a világkiállításához szükséges infrastruktúra (utak, híd, tömegközlekedés) a délbudapesti térségben megvalósuljon. Persze azt is, hogy ezeket a terheket vállalja-e a kormány, támogatja-e mindezt, és mit szól ehhez a szélesebb közvélemény. Ezekre az egyszerű kérdésekre, mármint az első kettőre nem kaptunk ma világos választ, és a vita során az a gyanúm támadt, hogy a kiállítás előkészítésével megbízott kormányzati tényezők visszatartják az információt. Egy dolog biztos, Antall József és Baráth Etele világkiállítást akarnak. Münchhausen báró módjára próbálják ezen az úton elérni a gazdaság konszolidációját. A főváros pedig óhatatlanul kettős beszédet folytat. Szükségünk van az infrastruktúrára, de nem látjuk a sikeres kiállítás elengedhetetlenül szükséges, több tízmilliárdnyi állami költségvetési fedezetforrását. Hosszú menetelés következik, a politikai voluntarizmus óriási károkat okozhat. A legalapvetőbb törvények hiányoznak, koncessziós törvény nélkül például nem szabadna ilyen vállalkozásba fogni.

November 12.

Kutyaszorító. A BM tervezete erős jogosítványokat adna a kerületekkel szemben a fővárosnak. A kerületi polgármesterek háborognak. Bizottságot alapítottunk ma, mert a kerületek is delegáltak képviselőket. A liberális vezetésű kerületek is gyenge fővárost akarnak, hatalmi harc kezdődött, amelyben óhatatlanul engednünk kell, mert eddig mi voltunk a területi decentralizáció élharcosai. Ma felkeresett a jogi ügyosztály vezetője, halálsápadtan közölte, hogyha engedünk a kerületeknek, a főváros közigazgatási szempontból darabjaira hullik, teljes anarchia fenyeget, és lesz egy sor olyan feladat, amit nem tud vagy nem is akar senki ellátni. Szerinte egyszerűen lebénulhat a főváros. Az MDF vezetői hátradőlnek, és páholyból nézik, hogy az SZDSZ által jelölt polgármestertársaim szétszedik a fővárost.

Ma ismét az expó volt terítéken. Egy tucat kérdést fogalmaztam meg, amelyek összességükben megkérdőjelezték az expó megrendezhetőségét. Nagymaroshoz hasonlítottam a Világkiállítást, és arról beszéltem, hogy a főváros nem engedhet a zsarolásnak.

Kemény Pista ma arról győzködött, hogy amennyiben engedünk a kerületi nyomásnak, a főváros működése és fejlesztése is veszélybe kerülhet. Szakértőt ajánlott. A polgármesterek szétszedték a törvénytervezetet.

Végül választanom kell aközött, amit helyesnek gondolok, és aközött, ami politikailag elérhető. Amikor az elérhetőben benne rejlő kockázatokat vállalom, sokszor nehezemre esik lemondanom arról, amit helyesnek tartottam volna, ám – itt és most – nem megvalósítható. Az SZDSZ részéről hiba volt Budapest széteséséhez statisztálni, de azt is látni kell, hogy ebben az ügyben kéréllhetetlen „politikai logika” érvényesült. A történelmi inga a szélsőségesen centralizált struktúrárt szétverve a decentralizált területi rendszer felé lendült át. Ezt a folyamatot lehetett nem szeretni, de aki ellenállt volna neki, az menthetetlenül a központosított tanácsrendszer védelmezőjének a szerepébe került volna. Várospolitikai szinten feloldhatatlan csapdahelyzetbe kerültünk.

Egy perzsa mondás szerint Isten műve azért nem sikeres, mert az ördög ellopta az ötletet, és megcsinált valami hasonlót a saját feje szerint. Ettől ilyen a világ, amilyen, és az ördög a részletekben lakik.

November 14.

78

Gallov Rezsővel (OTSH) és Schmitt Pállal (MOB) együtt elvállaltam a fővárosban napokon belül megrendezésre kerülő műkorcsolyázó-vébé fővédnök-ségét. Gallov Terták Elemér társaságában keresett fel, megbízható szakembernek tűnik.

A fogadónapom nyilvános, ezt a tudósítók is tudták, tele is volt velük a Gobelín-terem. Azért ügyfelek is jöttek. A legérdekesebb javaslat egy nyugdíjas festőművész részéről fogalmazódott meg. Szerinte a fővárosnak kötvényeket kellene kibocsátania, amelyeket a lakások bérlői vásárolhatnának meg, és ezzel hosszú távon bérleti jogot szereznének. Bölcs gondolat, a piacgazdaságra való áttérés érzékelhetően megmozgatja az emberek fantáziáját. Nekem az tetszik benne, hogy így a többségi részvénycsomag megtartása esetén a lakások tulajdonjoga az önkormányzatoknál maradna, amelyek némi pénzhez is jutnának, ami elősegítené az elmaradt rekonstrukció beindítását. Ráadásul az önkormányzat hitelképes is lenne, a hitelfedezetet többek között épp az önkormányzati lakásállomány lehetne.

Járt nálam egy háromgyerekes, Erdélyből áttelepült család is. Ők egyszerűen lakni szeretnének valahol. A válaszzal nagy csalódást okoztam. A fővárosnak lényegében nincsenek lakásai, azok a kerületekhez kerültek. A Menekültügyi Hivatalt említettem, passz. Rossz érzés volt.

Az Üdvhadsereg visszakéri a Dobozi utcában lévő, 1949-ben kisajátított ingatlanát. Támogatom a kérelmüket, a hajléktalanügyet csak a civil szervezetek segítségével lehet kezelni.

Ma egész nap az osztrák televízió kísért mindenhová.

November 16.

A Fidesz ma előzetes ígéreteinek ellentmondva nem támogatta Kóródi Mária polgármester-helyettesé választását. Kizárólag Székely Gábor kapott elengedő szavazatot. Az egyeztető tárgyalásokon Viktor korábban azt mondta, hogy teljesen rám bízta a jelölést, az ördögöt is megválasztják Kövér főtitoknoki kinevezéséért cserébe. Nem törődnek velem, mit ígértek...

Szegvári Tiba Zsoltot rendelte ki titkárként mellém. Jó döntés volt. Tiba hetek óta mellett van, udvarias stílusban kerüli ki az erőteljes véleménykülönbségeinket. Az azonnali intézkedések nem tetszhetnek neki. Szükségem van a jogi szakértelmére és arra a speciális helyismeretre, amely segít eligazodni az ügyosztályok bonyolult útvesztőjében.

Azon a nyelven kell beszélni, amely nyelven változtatni akarunk, ellenkező esetben épp azok nem értenek meg bennünket, akiktől a nyelvi kódok megváltoztatását reméljük. Nem szabad nyelvilag, fogalmilag elszigetelődni azoktól, akik a bizalmunkat belénk vetették.

Tudom, hogy itt bizony nem lábjegyzeteket kell írni Budapest történetéhez. Az új korszak új fejezeteket igényel. Kizárólag azokat az államférfiakat becülöm, akik mélyreható változtatások végrehajtására képesek.

Állandóan tanulok, nem teszek úgy, mintha mindent tudnék.

November 19.

Antall József kioktatott. Azt kértem tőle, hogy támogassa a legfontosabb fővárosi ügyekben a városvezetés kéréseit, cserébe én nem támadom a kormányt külföldön. Szerinte nekem mindenképpen és minden feltétel nélkül lojálisan kell nyilatkoznom külföldön. Erről alapvetően másképpen gondolkodunk, de nem ez a legfontosabb kérdés, hanem az, hogy miben tudunk együttműködni. Az értékek és célok különbözhetnek vagy azonosak lehetnek. Le kell róluk hámozni a szlogeneket. Ha azonosak, akkor eljutunk a második kérdéshez, hogy mit lehet felhasználni ezeknek a céloknak az eléréséhez. Ez már egyszerűen csak gyakorlati kérdés. Csak az számít, ami működik.

Helmuth Zilk bécsi főpolgármester bérelt repülőgépet küldött értem és Prága polgármesteréért, Jaroslav Koránért. Bécsbe repültünk, ahol menekültügyben tartottunk közös sajtótájékoztatót. Arról beszéltünk, hogy a menekültáradat aránytalan terheket ró a városainkra, és az ENSZ menekültügyi szervezetének a segítségét kértük. Természetesen szóba került a Világkiállítás ügye is. Hangsúlyozottan személyes véleményként előadtam, hogy Bécsnek talán egyedül kellene megrendeznie a Világkiállítást, de budapesti kiegészítő programokkal. A nap számomra legérdekesebb megbeszélése az volt, amelyen a Bécsi Kereskedelmi Kamara képviselői elmondták, hogy a kis- és középvállalkozásokat segítő irodát kellene Budapesten létrehozni, ugyanis ezeknek a vállalkozásoknak a piaci sikerén múlik sok százezer ember foglalkoztatása.

November 21.

Kevés értékelhető írásos anyagot kapok. A hivatal nem veszi a lapot.

Egy osztrák cég keresett meg azzal, hogy be akarja építeni a Városháza Tanács körüli részét. Tervpályázatot kell kiírnunk, válaszoltam. Délután

elmentem Zwack Péter fogadására az InterContinentalba. Kerekes György vállalkozó dél-budai befektetési tervekkel keresett meg.

November 23.

Az önkormányzatok béklyóban vannak. Nincsenek a működésüket szabályozó jogszabályok. Ezért az új helyzet diktálta feladatok és a régi helyzetre vonatkozó jogszabályok között kell lavírozni. Csak addig vagyunk látszólag szabadok, amíg nem mozdulunk. Béklyókkal kellene táncolni. Húszéves vagy annál is régebben született jogszabályok vonatkoznak ránk. A központi akarat pedig nem képes leszokni a diktátumokról, rátelepszik a szabadság kis szigeteire.

Veszélyes vita dűl arról is, hogy Budapest egységes város maradjon-e. Újpesten azt nyilatkoztam, hogy széles hatáskörű, erős központú Budapestet akarok. A kerület vezetői nem zártak a szívükbe. Ők a saját útjukat akarják járni. Dercze Tamás tapasztalt róka, régen is volt a tanácshoz köze.

Újpesten az Értelmiségi Klubban majd deresre húztak. Lokálpatrióták, a kerületi önállóságot féltik. Olyan volt a megbeszélés hangulata, mintha számonkérő széken lettem volna.

November 26.

Demján Sándor a Közép-európai Társaság vezetőjeként Andrew Sarlósról beszélt nekem. A Szabadság téren bankközpontot építenek, Sarlós jelentős befektetői háttérrel rendelkezik.

80

Hivatalba lépésem óta a politikai kampány eszközeivel élve dolgozom, és ezt kissé elkésve vettem észre. Eddig egyik bejelentésem követte a másikat. Megpróbáltunk rendet csinálni az aluljárókban, kampányt hirdettünk a tilosban parkoló gépkocsik elszállítását kezdeményezve. Ettől már senki nem volt elragadtatva, sőt, ezek az akciók azzal a veszéllyel jártak, hogy nevétségessé tesznek bennünket.

„A vihar feltartóztathatatlanul úz bennünket a jövő felé... Ezt a vihart nevezzük haladásnak” (Walter Benjamin).

November 27.

Koppány Zoltán tetemre hívott a Józsefvárosba. Nem kedvelik a fővárost a kerületi szabad demokraták sem. Az új hatalmi felállítás kialakítása óhatatlanul szembeállít bennünket. A központot, a hatalmi centrumot látják csak bennünk, és több feladatot, nagyobb hatalmat akarnak.

Közben a pesti emberek figyelnek és meghallgatnak. Gyakran előfordul, hogy az utcán járva megállítanak egy szóra, elmondják egyetértő vagy kritikus véleményüket, aztán továbbengednek. A várost nem egyedül vezetem, gondolom, amikor néhány perces beszélgetés után továbbléphetek. Agora lettünk, egy olyan térbe kerültem, ahol a szavaim visszhangra találnak, és én ilyenkor boldog vagyok, mert úgy érzem, hogy sokan kedvelnek, az ellenvélemények is a legkorrektebb formában fogalmazódnak meg. A pestiek rövid válaszokat várnak, és én örömmel mondom fel a leckét minden alkalommal. Szeretem ezeket a helyzeteket, mert úgy érzem mindig, hogy önmagam adhatom.

December 1.

Óriási gondot jelentenek a mindenütt parkoló autók, a parkokban, a járdákon, mindenhol ott vannak. Elképesztő gépjárműáradat és zűrzavar az utcákon. Aztán a bódék! Iszonyatos mennyiségű hírlapárus és más bódé. Persze mindent engedély nélkül árulnak: élelmiszert, zöldséget, paprikát, paradicsomot, kinn az utcán a kipufogógázban. Ezenkívül háztartási cikket, ruházatot a körúton is, farmert, pulóvert, inget.

A főjegyzőre bízom, hogy ezt az anarchiát szüntesse meg, vonja be az engedélyeket, ha egyáltalán vannak. Ha pedig nincsenek, akkor le kell bontatni a bódékat. A megbízott brigádok csak rendőri őrizet mellett tudnak szerelni.

Ma 432 szabálytalanul parkoló autót szállított el a rendőrség. Mintegy 2000 esetben szabtak ki helyszíni bírságot. Hogy utálhatnak most az autósok ezért!

December 3.

Az Angyalföldi Egyesület azért hívott meg, hogy a hatósági hatáskörök megosztásáról váltsunk szót. Verebélyi Imre államtitkár egységes fővárost akar, nem ért bennünket, valószínűleg igaza van. Szerinte jó volt a törvénytervezet, amit benyújtottak. Antall is erős fővárost akar.

December 5.

A szabad demokrata frakció széthúz. Aligha lesz kezelhető. Ha rövid időn belül nem állunk elő általuk is elfogadható programmal, akkor biztos, hogy csőd és bukás lesz a jutalmunk.

Arra kértem az utcán szakadó esőben az esernyőmet a fejem fölé tartva a budapestieket, hogy szálljanak ki a kocsiból, és használják a tömegközlekedést. Szokásaink rabjai vagyunk, a sajtó pedig rajtam élcelődik, nem baj.

Koppány Zoltán szerint – ő Józsefváros polgármestere – a kerületeknek kell ellátniuk minden olyan feladatot, ami nem igényel egységes fővárosi kezelést.

Koppány nem koronáz, éljen Ugocsa.

December 6.

A közgyűlés elfogadta a javaslatomat, mely szerint karácsonykor ingyenkonyhát állítunk fel, és összesen háromezer adag ételt osztunk szét a hajléktalanok között.

A közgyűlésben a kérdések, interpellációk előkészítése és a válaszadás is írásban történt. Szóban foglaltam össze az amúgy írásban adott válaszokat. A hivatal sokat segített ebben. Nem volt nehéz feladatom. A médiát sem érdekelte a kérdészön.

A Világkiállítás kapcsán tisztázatlan kérdések sora merül fel: átláthatatlan a finanszírozás, álmottervekkel etetnek bennünket.

Verebélyi Imre államtitkár elmondta, a főváros működőképessége érdekében a kormány nem támogatja, hogy 23 önálló önkormányzat működjön Budapesten. Valószínűleg már későn, a megválasztott polgármesterek most a székükbe kapaszkodva tiltakoznak.

December 7.

A Pénzügyminisztériumban tárgyaltam a jövő évi költségvetésről. Tizenhétmilliárd forint hiányzik, Rabár Ferenc pénzügyminiszter szerint semmi esély nincs arra, hogy a főváros több pénzt kapjon.

December 8.

Néhány nap múlva vége a közterületi rendteremtésnek. Se pénz, se ember nincs a folytatáshoz. Nem sok eredményt hozott a parkolási fegyelem helyreállításáért indított akció, de tanulságos volt. Közlekedési rendszerekben kell gondolkodnunk, ha a parkolást meg akarjuk oldani.

Több mint száz mongol farkast importált „bundagyanus” módon egy magyar kft. Az állatkertnek túl nagy ez az állomány, de jelentkezett Brigitte Bardot mint profi állatmentő. A farkasok egy részét kamion szállítja hozzá, a Dél-Franciaországban működő állatvédő menhelyre.

December 9.

Ma Berlinben voltam, a polgármester meghívásának eleget téve, Eberhard Diepgen másfél millió márka értékű környezetvédelmi mérőberendezést ajánlott fel Budapestnek. Ezekkel a levegő szennyezettségét fogjuk mérni több nagy forgalmú közlekedési csomópontban.

Berlin fejlesztéséről Hassemer tanácsos vezetésével széles körű vita folyik éppen, amelyben az értelmiség, a német szellemi elit is részt vesz imponáló felkészültséggel. Irigykedtem, mert ez a fajta civil tudás és participáció teljesen hiányzik Budapesten.

82

December 10.

A kormány ma úgy döntött, hogy kizárólag a Fővárosi Önkormányzat egyetértése esetén hoz pozitív döntést a Világkiállításról. Csodálkoztam Kristóf Lacival együtt. Kíváncsi vagyok, hogy betartják-e az ígéretüket.

December 11.

Bryan Atwood, az NDI elnöke népes önkormányzati delegáció élén kérészt fel. Előadásokat fognak tartani az USA-ban működő önkormányzati rendszerről, velük van San Francisco polgármesterének helyettese, A. Branston asszony. Az NDI teszi a dolgát, mint a Demokrata Párt háttérintézménye. Nem gondoltam volna korábban, hogy Tocqueville könyvének szereplőivel, az amerikai polgármesterekkel valaha is egyenrangú félként tárgyalhatok.

Mára korrekt munkakapcsolatot alakítottam ki Aboimov orosz nagykövettel is, aki meglehetősen jól megtanult magyarul. Együtt jártuk be Pestújhelyen a volt szovjet katonai kórházat, amelyre a főváros igényt tart. Azt kértem a nagykövettől, hogy ne szereljük le a műszereket. Aboimov az elmentételezésről érdeklődött, mit adunk ezért cserébe? Erről az ügyről a kormányzat képviselőivel kell majd megállapodnunk.

Négy amerikai polgármesterrel vacsoráztam, akik az NDI delegációjával érkeztek. Legfőképpen azt irigyeltem, hogy konszolidált, szabályozott körül-

mények között működhetnek. Igyekeztem a problémafeltárás során pozitív jövőképpel is előállni, de nem feltétlenül sikerült.

December 13.

A kormány döntésének teljesen ellentmondva, Baráth Etele Párizsban benyújtotta a Világkiállítás ideiglenes bejegyzési kérelmét, amit a BIE el is fogadott. Hét és fél milliárd dollárra taksált külföldi befektetői szándékról beszélt Baráth Etele, és arról, hogy legalább húsz ajánlattal érdemes komolyan foglalkozni majd. Olyan szervezeti és egyéb részletkérdésekkel is foglalkozott, amelyek mind feltételezik a főváros pozitív döntését. Nagyon előreszaladtunk.

A média furcsállotta, hogy egy liberális főpolgármester miért kifogásolja a szexlapok közszemlére tételét az újságosstandokon.

December 18.

Barsiné ma Antall üzenetét hozta. Ő lesz a közvetítő közöttünk, de ezt virágnyelven adta elő, amit nem értettem jól.

Igen kedvelem az ambiciózus embereket, azokat, akik sikeresek akarnak lenni, és nem rejtik véka alá kiválóságukat valamilyen területen. Ezért olyanokat választottam, akikre felnézhettem az intelligenciájuk vagy a kiborbanó ambíciójuk miatt, ez előrevitt valamennyiünket.

Azt gondolom, hogy ha egy politikai cél helyes, akkor el is lehet érni.

December 20.

A Múzeumkertben felállítottuk a Mindenki Karácsonyfáját.

Eddig öten pályáztak a budapesti főjegyzői posztra, valamennyi pályázat megfelelt a jogszabályi feltételeknek. Január elején főjegyzőt választhat a közgyűlés.

„Take a walk on the east side.” Legyen a világkiállítás Bécsben budapesti helyszínű mellékrendezvényekkel, ez lenne a pénzügyi realitásokat is figyelembe vevő megoldás. A Bécsbe látogató vendégeket budapesti kulturális programokkal csábítanánk arra, hogy tegyenek néhány napos látogatást a fővárosban! Komolyabbra fordítva a szót, a vállalkozók, akik az állam pénzéből építeni szeretnének, tehát az állami és külföldi befektetők pénzét elkölteni, nos tehát ők azzal álltak elő, hogy adjunk az építőknek területi koncessziókat, és ezért majd ők megcsinálják nekünk a Világkiállítást. Végigszámolta-e már valaki, hogy mekkora területekről kell örökre lemondanunk ezért? Hogy egy francia vállalkozó majd párizsi árat akar kapni egy metrójegyért, és azért már nem az ő feje fog fájni, hogy a budapesti bérek még öt év múlva sem érik el a francia bérszintet. Jelentkezők persze akadnak, de ki fizeti majd a révészt?

December 21.

Dóri Sándor, a Las Vegasból hazatelepült magyar vállalkozó Express Money címen szerencsejátékot szervezett. A nyereségből hárommillió forintot felajánlott a fővárosnak. A felajánlás körülményei zűrösnek tűntek. Kíváncsi vagyok, vajon van-e az általa adott csekk mögött fedezet.

December 22.

A Greshamben kaszinó nyílt, én dobtam be az aranygolyót, talán majd szerencsét hoz.

A Fesztiválzenekart ma Fischer Iván vezényelte a Kongresszusi Központban. Nem biztosított a jövőjük, mondta a koncert után, de nem várja tőlem, hogy a főváros nevében elköteleződjek.

December 24.

Felállítottunk két katonai sátrat a Petőfi Csarnok mellett, ahol két napon át ételt osztunk a hajléktalanoknak.

Ma reggel Almával együtt mentünk be egy karácsonyi műsorba a MTV stúdiójába. Délben ételt osztottunk a hajléktalanoknak. Alma megkérdezte, hogy miért vállaltam ezt a lehetetlen feladatot. Látja nap mint nap az izzapbirkózást a kerülettel, az áldatlan vitát a kormánnyal a vilákiállítás kapcsán, és persze a növekvő társadalmi elégedetlenséget is. Nem tudtam megnyugtatni.

Szerzőink könyvei

*valami félelmetes”
alapítani?”
ből tragédia”
becsaptuk”
nokok vagyunk”
n hülyék voltunk”
ig vannak”
lyet még nem láttunk”
vényei uralkodnak,
törvények”
ff, blöff”
ne elhervadt”*

FARKAS ZOLTÁN

13 portré

Egy gyűjtő
arckép-
csarnokából

HÁRS ISTVÁN
MESTER ÁKOS
ESTERHÁZY PÉTER
TARNÓI GIZELLA
KÁDÁR JÁNOS
MARJAI JÓZSEF
ANTAL LÁSZLÓ
LISKA TIBOR
KORNAI JÁNOS
SURÁNYI GYÖRGY
SIMOR ANDRÁS
MATOLCSY GYÖRGY
SÁRKÖZY TAMÁS

PAIRÉ KÖNYVKEZDŐ

